

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 14809/2022
04.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Сара Пушара адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Мирјана Перовић Марић адвокат из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 167/22 од 09.06.2022. године, на седници одржаној 04.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 167/22 од 09.06.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Кикинди П2 392/21 од 28.02.2021. године, ставом првим изреке, малолетно дете странака ВВ рођена ... године у ... поверена је тужиоцу као оцу на самостално вршење родитељског права. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да на име доприноса за издржавање малолетне ВВ из ... плаћа месечно 6.000,00 динара почев од 18.06.2021. године, с тим да неисплаћене доспеле рате плати одједном у остављеном року а будуће до 15. у месецу за текући месец са означеном законском затезном каматом. Ставом трећим изреке одлучено је да се начин одвијања личног контакта мајке са малолетним дететом препушта међусобном договору. Ставом четвртим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 167/22 од 09.06.2022. године, ставом првим изреке, усвојена је жалба тужене и првостепена пресуда укинута. Ставом другим изреке одлучено је да се самостално вршење родитељског права над заједничким дететом странака, малолетном ВВ, повери туженој и да се лични односи тужиоца са малолетном ВВ одвијају према договору странака, а тужилац је обавезан да на име доприноса за издржавање малолетне ВВ плаћа месечно 8.000,00 динара почев од 28.02.2022. године па убудуће док за то постоје законски услови и то до 15. дана у месецу за текући месец, с тим да доспеле рате

плати у означеном року, са законском затезном каматом на начин описан у том ставу изреке, као и да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом трећим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку, па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, странке су закључиле брак 23.12.2017. године у ... и живе су у кући тужиоцевих родитеља. У браку је рођено једно дете - малолетна ВВ дана ... године. Заједница живота странака је фактички прекинута почетком септембра 2020. године, када је тужена напустила тужиоцеву кућу. Када је дошло до прекида заједнице странке су постигле усмени споразум да је у најбољем интересу детета да остане у кући у којој живе тужилац и његови родитељи, јер ће се тако обезбедити старање о детету док су му родитељи на послу. Од момента када је заједница живота странака прекинута дете живи са оцем. Са мајком се виђало током радних дана свакодневно, на тај начин што је мајка пре или након завршетка посла преузимала дете из вртића и проводила време са њим, а спавало је код оца. Викендом од петка до недеље дете је боравило и спавало код мајке Током годишњих одмора дете је боравило по пет дана узастопно код мајке а пет дана код оца. Сада се виђање одвија тако што када мајка ради у другој смени она дете води у вртић и те седмице дете спава код ње, а наредне седмице дете у вртић води отац и спава код оца. Викендом дете борави неизменично код оба родитеља.

Тужилац је 18.06.2021. године поднео тужбу за развод брака и захтевао да се дете странака повери њему на самостално вршење родитељског права, а тужена обавезе да доприноси издржавању детета са 3.000,00 динара месечно почев од подношења тужбе па надаље, с тим да се одржавање личних контаката тужене са дететом одвија у складу са међусобним договором странака. Пресудом Основног суда у Кикинди П2 208/21 од 05.08.2021. године брак странака је разведен и у овом делу је пресуда постала правноснажна, а у односу на одлуку о осталим тужбеним захтевима првостепена пресуда је укинута.

Тужилац је рођен ... године, здрав је и радно способан. Запослен је у предузећу „...“, по занимању је ... са месечном зарадом од око 65.000,00 динара. Живи у заједници са родитељима који су пензионери са пензијама од 8.000,00 динара и 26.000,00 динара. Живе у комфорној кући у којој дете има своју собу и у тој соби отац још увек спава са дететом. Трошкове комуналија плаћају заједнички,

а удео тужиоца у плаћању ових трошкова износи 10.000,00 динара месечно. Тужилац отплаћује и кредит у износу од 13.000,00 динара месечно и ту ће обавезу имати још неколико година. Ради неизменично по недељу дана у првој и другој смени, а понекад ради и у трећој смени. Тренутно има емотивну партнерку, али не живи са њом у ванбрачној заједници.

Тужиља је такође рођена ... године, здрава је, радно способна, по занимању је ... и запослена је у предузећу „...“, а њена месечна зарада износи око 65.000,00 динара. Живи у заједници са родитељима и сестром у комфорној кући чији је власник њен отац. Када је дете код ње, сама са дететом користи једну собу. Мајка, отац и сестра месечно зарађују свако по 50.000,00 динара. Родитељи плаћају трошкове комуналија, али тужена и њена сестра купују храну и тужена за то издваја око 10.000,00 динара месечно. Тужена ради у сменама, и то увек у смени која је супротна тужиочевој. Мајка тужене такође ради у сменама, али је постигла договор да ради у супротној смени од тужене како би могла да се брине о малоленом детету за време док је тужена на послу. Тужена нема емотивну везу.

Малолетна ВВ је рођена ... године и похађа ..., здраво је дете осим што има ... због чега повремено иде на прегледе у За подмирење њених потреба на месечном нивоу, према сагласној изјави оба родитеља, потребно је издвојити за храну 4.000,00 динара, за личну хигијену 3.500,00 динара, за одећу и обућу 5.000,00 динара и за вртић 2.000,00 динара. Минимална сума издржавања коју утврђује министарство надлежно за породичну заштиту у фебруару месецу 2022. године износила је 35.458,00 динара.

Према налазу и мишљењу Центра за социјални рад у Кикинди од 03.08.2021. године тужилац и тужена су одлучни у намери да одрже одговарајуће родитељске односе и поред тога што су прекинули партнерске односе и подједнако су ангажовани у подизању малолетне ВВ. Реализација досадашњих контаката детета са мајком се заснивала на међусобном договору родитеља који је био усклађен са радним временом мајке и она је са дететом била сваког викенда од петка до недеље, а радним данима свакодневно у зависности од смене, пре или после смене. Мајка је активно укључена у све сегменте бриге о детету као и у све аспекте њеног живота. Закључак центра за социјални рад је да су оба родитеља упућена у динамику девојчициног развоја и у њене развојне потребе, као и да поседују родитељске капацитете којима би на адекватан начин одговорили на потребе малолетне ВВ. Обоје су мотивисани да самостално врше родитељско право. Испољавају мотивисаност за сарадњу и имају подршку својих родитеља и ближих сродника на које је дете добро прилагођено. Родитељи су већ дуже времена растављени и родитељске породичне односе су уредили договором и међусобном сарадњом. Према налазу и мишљењу истог центра од 02.12.2021. године, који је ценио све околности битне за остварење најбољег интереса малолетне ВВ, а нарочито чињеницу да дете од прекида брачне заједнице живи са оцем који подстиче контакте детета са мајком, где су актуелно очеви родитељи највећа подршка супружницима око бриге и неге детета, као и да је отац до сада извршавао родитељску улогу, процена овог органа је да би такво стање требало да остане и

убудуће. Контакти детета са мајком одвијали су се према договору родитеља који функционише од прекида брачне заједнице. Уколико се родитељска сарадња поремети, предлог центра је да мајка остварује непосредан контакт са дететом сваког викенда од петка од 18,00 до недеље у 18,00 часова и једном у току радне недеље од 14,00 до 18,00 часова.

Према налазу сталних судских вештака, од којих је један специјалиста неуропсихијатар а други специјалиста клиничке психологије од 25.01.2022. године, ниједном родитељу се не може дати видљива предност када је реч о родитељским компетенцијама, с обзиром на то да су оба родитеља психолошки подједнако способна за вршење родитељског права. Међутим, постоје неке специфичне околности које указују да би у вршењу родитељског права требало дати малу предност мајци с обзиром на то да је у питању дете раног узраста и женског пола. Наведени фактори се адекватно и третирају и развијају уз мајчинство које је за женско дете повољнији идентификациони модел у односу на очинство. Исказана и показана спремност родитеља да не праве сметње једно другом око виђања детета представља кључни допринос најбољем интересу детета. У таквим околностима вршилац родитељског права неће својатати дете и правити му већу штету од оне која је направљена разводом. Вештаци су се изјаснили и на допуњен налаз и мишљење Центра за социјални рад у Кикинди којим овај орган предлаже да суд одреди да родитељско право самостално врши отац, али су упркос предлогу органа старатељства остали код датог писаног налаза и мишљења од 25.01.2022. године, односно код мишљења да мајка тренутно има благу предност за вршење родитељског права из разлога који су наведени у писаном налазу. Навели су да ће евентуална промена средине бити мање штетна за дете тог узраста, да ће за дете бити боље да убудуће борави са мајком, као и да су односи међу бившим супружницима када је у питању заједничко дете неочекивано добри, тако да други родитељ неће имати други проблем у вези за остваривање своје родитељске улоге. На ово вештачење странке нису имале примедбе.

По налажењу Врховног касационог суда, побијана другостепена пресуда је заснована на правилној примени материјалног права.

Одредбе члана 77. Породичног закона, прописују услове за самостално вршење родитељског права. Одредбом члана 77. став 3. наведеног закона, прописано је да један родитељ врши сам родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршењу родитељског права.

Одредбом члана 266. став 1. Породичног закона прописано је да је у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Одредбом члана 270. Породичног закона прописано је да је, пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, суд дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства,

породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. Одредбом члана 272. став 2. истог закона прописано је да ако родитељи нису закључили споразум о вршењу родитељског права или суд процени да њихов споразум није у најбољем интересу детета, одлуку о поверавању заједничког детета једном родитељу, о висини доприноса за издржавање од стране другог родитеља и о начину одржавања личних односа детета са другим родитељем, доноси суд.

У смислу одредбе члана 266. став 1. Породичног закона, и по налажењу Врховног касационог суда, у најбољем интересу детета је да буде поверено на самостално вршење родитељског права мајци, имајући у виду укупно утврђено чињенично стање, као и извештаје органа старатељства и налаз вештака. Побижана пресуда донета је у складу са напред наведеним одредбама Породичног закона, као и члана 3. став 1. Конвенције о правима детета.

Чланом 3. став 1. Конвенције о правима детета, прописано је да у свим активностима које се тичу деце, без обзира на то да ли их предузимају јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела, најбољи интереси детета су од првенственог значаја. Ставом 2. истог члана, прописано је да се државе чланице обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и да ће у том циљу предузети све потребне законодавне и административне мере. Ова обавеза преузета је чланом 6. став 1. Породичног закона којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. По оцени Врховног касационог суда, имајући у виду цитиране одредбе Породичног закона и Конвенције о правима детета, као и утврђено чињенично стање, правилан је закључак другостепеног суда да вршење родитељског права над малолетним дететом странака треба поверити туженој. Према околностима конкретног случаја и реалним могућностима, најбољи интерес детета, који подразумева удољовавање на најбољи могући начин његовим емотивним и развојним потребама је поуздано утврђен у спроведеном судском поступку.

Такође је правилна одлука другостепеног суда о уређењу и начину одржавања личних односа детета са оцем. Одредбе члана 61. Породичног закона, уређују личне односе детета са родитељем са којим не живи. Одредбом става 1. истог члана прописано је да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. Одредбом става 2. овог члана, прописано је да право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета. Начин одржавања личних односа је у складу са извештајима органа старатељства и налазом вештака, односно договором родитеља. Правилна је и одлука о издржавању детета.

Суд је ценио наводе ревизије, па је нашао да су исти неосновани. У ревизији се указује да је у конкретном случају применом застареле теорије и превазиђеног

схватања које дискриминише оца, дете поверено мајци само због чињенице да су дете и мајка истог пола. Међутим, у овом случају никаква теорија није примењена, већ је оценом свих постојећих околности утврђено шта је дететов најбољи интерес. Из истог разлога је неоснован и ревизијски навод о дискриминисању оца, јер се суд руководи интересом детета, а не родитеља. Најбољи интерес детета подразумева удовољавање на најбољи могући начин дететовим емотивним и развојним потребама и ово начело има предност пред осталим интересима. У конкретном случају су не само пол, већ и узраст детета битни чиниоци за оцену да је у дететовом најбољем интересу да буде поверено мајци. Дакле, постоје околности из којих произилази да дете треба да буде поверено мајци, па је по оцени Врховног касационог суда најбољи интерес детета поуздано утврђен у већ спроведеној судској процедури, сагласно Породичном закону. При том је другостепени суд за своју одлуку и дао јасне и потпуне разлоге, које Врховни касациони суд у свему прихвата.

На основу члана 414. Закона о парничном поступку, донета је одлука као у изреци.

**Председник већа-судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић